

Alegat 37. *

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie utworzenia nowego sądu powiatowego
w Dynowie.

WYSOKI SEJMIE!

W uchwale z dnia 29. maja 1875. oświadczył Wysoki Sejm c. k. Rządowi opinię swoją co do podziału całego kraju na okręgi sądów powiatowych, w której zaprojektował oraz utworzenie nowego sądu powiatowego w Dynowie, przyłączając do niego 33 gmin należących do sądu powiatowego w Dubiecku, oraz gminę Barycz należącą do sądu powiatowego w Strzyżowie.

I. Otóż P. Minister sprawiedliwości w swem piśmie z dnia 14. lutego 1878 l. 17.311 udzielił nam akta, według których c. k. sąd wyższy krajowy we Lwowie oświadczył się przeciwko utworzeniu nowego sądu powiatowego w Dynowie; na wypadek zaś, gdyby ten nowy sąd przecież utworzonym został, zaproponował tenże sąd wyższy, ażeby pozostawiono nadal gminy Kosztowa i Sietnica (recte Sienica) przy okręgu c. k. sądu powiatowego w Dubiecku; P. Minister odwołuje się dalej do swego rozporządzenia z 29. stycznia 1878, w moc którego przydzielił gminy Krzemienna i Niewistka do c. k. sądu powiatowego w Brzozowie, tudzież gminę Barycz do sądu powiatowego w Tyczynie, a z powodu, iż wszystkie powyższe okoliczności wpływają istotnie na kwestyę utworzenia nowego sądu powiatowego w Dynowie, wezwał nas P. Minister, ażebyśmy zasiągnęli w tej sprawie ponownej opinii Wysokiego Sejmu, a to tak co do utworzenia nowego sądu powiatowego w Dynowie, jak również co do propozycyi Wysokiego Sejmu z 29. maja 1875 względem wydzielienia gmin Babiecie, Bachów, Chyżyna, Chyżynka, Krzywce, Krzywiecka Wola, Nienadowa, Hucisko nienadowskie, Reczpol, Ruszelczyce, Średnia, Skopów z Puczaczem i Zawadką z okręgu sądu powiatowo-delegowanego miejskiego w Przemyślu i przydzielenia tych gmin do okręgu sądu powiatowego w Dubiecku.

Względem tej ostatniej kwestyi nadmienił P. Minister, iż pozostawia ją do dalszych rozpraw otwartą i że załatwi ją wspólnie z decyzją swoją co do sprawy utworzenia nowego sądu powiatowego w Dynowie.

W końcu swego pisma wspomina P. Minister sprawiedliwości, iż te gminy z okręgu sądu powiatowego w Dubiecku, które przynależały dotąd do Starostwa Przemyskiego, przydzielone być mają z dniem 1. sierpnia 1878 do Starostwa Brzozowskiego, a to w tym celu, ażeby stało się zadość zasadzie zawartej w §. 10 ustawy z 19. maja. 1868 N. 44 dz. u p.

Wydział krajowy wyjaśnia tutaj, iż P. Minister sprawiedliwości miał tu na myśli gminy Dubiecko, Przedmieście Dubieckie (czyli Czerwonka), Drohobyczka, Huta Drohobyczka, Śliwnica, Ruskawieś, Bachorzec, Polchowa, Podbukowina, Słonne, Sietnica, (recte Sielnica), które to gminy z powodu, iż największa część okręgu sądu powiatowego Dubieckiego przynależą do Starostwa Brzozowskiego, przyłączył istotnie P. Minister spraw wewnętrznych na mocy swego rozporządzenia z 12. lutego 1878. l. 509 do powiatu politycznego Starostwa Brzozowskiego, a przeciwko czemu wyliczone powyżej gminy wniosły do Wydziału krajowego jak najusilniejszą reklamacyę (l. 32975 i l. 35.293/878) użalając się, iż mają do Przemyśla daleko bliżej niż do Brzozowa.

II. Skreśliwszy treść pisma P. Ministra sprawiedliwości przechodzimy do streszczenia tego co zawierają w sobie akta, które udzielił nam P. Minister sprawiedliwości.

Oto c. k. wyższy sąd krajowy we Lwowie nie popiera utworzenia nowego sądu powiatowego w Dynowie z powodów następujących:

- a) Zaprojektowany sąd Dynowski zawierałby w sobie ludność 17.348 dusz, a to bez Krzemieny, Sielnicy i Baryczy, — sąd zaś Dubiecki obejmowałby w sobie tylko ludność 12.304 dusz i byłby tak szczupły co do swego obszaru, jak to nie istniało dotąd w całej wschodniej części Galicyi;
- b) komunikacje w całej tej okolicy są bardzo dobre i w obec istnienia urzędów pocztowych w Dynowie i Niewiście nie było dotąd żadnego uzalania się na stosunki komunikacyjne, a gdy przy wielu innych sądach powiatowych gminy mają większą odległość do siedzib sądu a do tego złe środki komunikacyjne, przeto też wydatki ze skarbu państwa na utworzenie nowego sądu w Dynowie nie byłyby usprawiedliwione.

Powyższe powody są mylne i nieuzasadnione, a w zbijaniu takowych wyręcza nas po części c. k. Prezydium sądu obwodowego w Przemyślu, które przytoczyło okoliczności następujące:

1. Utworzenie nowego sądu powiatowego w Dynowie nie jest wprawdzie absolutnie koniecznym, jednakże bardzo pożądanym i szczególniejszym; Dynów jest miastem ludniejszym niż Brzozów i Dubiecko, a odszczególnia się bardzo ożywionym handlem surowymi materiałami, i te rozgałęzione stosunki handlowe i przemysłowe sprawiają to, iż mieszkańcy Dynowa daleko częściej niż wszelkie inne miejsca targowe w całej okolicy potrzebują pomocy sądu.

2) Obszar teraźniejszego okręgu sądowego w Dubiecku i położenie topograficzne siedziby tegoż sądu wymagają najusilniej arondacyi tegoż okręgu, która tylko przez utworzenie nowego sądu w Dynowie obok arondacyi sąsiedniego okręgu sądu powiatowego Przemyńskiego w sposób stosowny i zaspakajający osiągniętą być może.

3) Zaproponowana przez Sejm krajowy arondacya nowego Sądu powiatowego w Dynowie jest bardzo szczęśliwą i Prezydium sądu obwodowego w Przemyślu przystępuje do niej zupełnie z wyjątkiem gmin Kosztowy, Sielnicy, tudzież gminy Baryczy; gdyż dwie pierwsze gminy należałoby pozostawić przy sądzie powiatowym w Dubiecku, dokąd mają najbliżej; — co do Baryczy zaś c. k. Prezydya sądu obwodowego w Rzeszowie i sądu wyższego w Krakowie sprzeciwiają się temu, ażeby wydzielić Barycz z okręgu Rzeszowskiego sądu obwodowego i zaproponowały przydzielenie Baryczy do sądu powiatowego w Tyczynie.

III. Zarządzone przez Wydział krajowy dochodzenia wykazały rezultat następujący:

- A) Rada gminna w Sielnicy uprasza, ażeby pozostawiono tę gminę przy okręgu c. k. sądu powiatowego w Dubiecku i przy Starostwie w Przemyślu, a to z powodu bliższej odległości, albowiem rozporządzenie P. Ministra spraw wewnętrznych z 12. lutego 1878 przydzieliło Sielnicę do Starostwa Brzozowskiego, wyłączając ją z Przemyńskiego powiatu politycznego.
- B) Rada gminna w Kosztowej, która to miejscowość należała i należy dotąd do powiatu politycznego Brzozowskiego, uprasza, ażeby przydzielono tę gminę do Starostwa w Przemyślu, gdyż do Brzozowa jest o dwie mile dalej niż do Przemyśla.
- C) Rada gminna w Baryczy domaga się jak najusilniej, ażeby przydzielono tę gminę do nowego sądu w Dynowie i pozostawiono ją, tak jak dotąd było, przy powiecie politycznym c. k. Starostwa w Brzozowie, gdyż wszystkie stosunki handlowe i przemysłowe łączą tę gminę z Dynowem i Brzozowem, a nie ją nie pociąga do Tyczyna i do Rzeszowa, dokąd jest nawet znacznie dalej, — a do Rzeszowa blisko podwójna odległość.

IV. Z uwagi, iż przeciwko propozycyi Wysokiego Sejmu względem przydzielenia gmin: Babice, Bachów, Chyrzyna, Chyrzynka, Krzywce, Krzywiecka Wola, Nienadowa, Hucisko Nienadowskie, Beczpol, Ruszelczyce, Średnia, Skopów z Puczaczem i Zawadką do okręgu c. k. sądu powiatowego w Dubiecku nie podnosił żaden sąd jakichkolwiek zarzutów, a przydzielenie to okazuje się po-

trzebneń dla stosownego arondowania okręgów tak sądu powiatowego w Dubiecku, jak też zbyt rozległego sądu powiatowego delegowanego miejskiego w Przemyśle,

oświadcza się Wydział krajowy za tem, ażeby odnośne ustępy uchwały Wysokiego Sejmu z 29. maja 1875 w swej mocy utrzymane zostały, a to z wyjątkami następującymi:

- a) należy zgodzić się z rozporządzeniem c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 29. stycznia 1878, mocą którego gminy Krzemienna i Niewistka do sądu powiatowego w Brzozowie przydzielone zostały; — co do gminy Krzemienny, liczącej w sobie tylko 352 mieszkańców, postawił Wydział krajowy tę samą propozycję w swem sprawozdaniu do Wysokiego Sejmu z dnia 12. czerwca 1877. l. 9111; — co do gminy Niewistka, która liczy w sobie tylko ludność 251 dusz, wypada przystać z tego względu, iż chociaż Niewistka ma bliżej do Dynowa niż do Brzozowa, to jednakże w Brzozowie ma oraz siedzibę c. k. Starostwa i nie potrzebuje wcale przeprawy przez San;
- b) gminę Sietnicę recte Sielnicę, liczącą 683 mieszkańców, należy w myśl jój próśby pozostawić i nadal przy okręgu c. k. sądu powiatowego w Dubiecku i przy Starostwie Przemyskiem, do którego aż do dnia 1. sierpnia 1878 przynależy;
- c) gminę Kosztową liczącą w sobie 710 mieszkańców, trzeba również stosownie do jej próśby pozostawić i nadal przy okręgu sądu powiatowego w Dubiecku, a wyłączyć ją ze Starostwa Brzozowskiego i przydzielić do powiatu politycznego w Przemyśle

Natomiast zaś obstaje Wydział krajowy jak nausilniej przy propozycjach Wysokiego Sejmu tak co do utworzenia nowego sądu powiatowego w Dynowie, tudzież co do przyłączenia do niego gminy Baryczy, jak również co do przyłączenia gmin Babice, Bachów, Chyrzyna i t. d. do okręgu sądu powiatowego w Dubiecku. Dołączony do sprawozdania wykaz \cdot przedstawia wszystkie miejscowości:

- a) które mieścić się mają w nowym sądzie powiatowym w Dynowie, przyczem zrektyfikowaliśmy mylne nazwy. „Głodno górne i dolne“ na Hłudno, tudzież „Bratkówka“ na Bartkó w k a. również
- b) wszystkie miejscowości, które należeć mają do przyszłego okręgu c. k. sądu powiatowego w Dubiecku; —

wreszcie najskrupulatniejsze obliczenie ludności według repertoryum c. k. centralnej komisji statystycznej „Wiedeń 1874“ wykazuje:

iż nowy sąd Dynowski obejmować w sobie będzie ludność 19.283 dusz, przyszedł zaś okręg c. k. sądu powiatowego w Dubiecku ludność 15.308 mieszkańców: rzeczony wykaz prostuje zatem zupełnie mylne obliczenie c. k. sędziego w Dubiecku, na którym polegał bezwzględnie c. k. sąd wyższy we Lwowie, opierając na tem niesłusznie swą nieusprawiedliwioną dążność do zaoszczędzenia wydatków ze skarbu państwa, który pobiera ogromne dochody z wymiaru sprawiedliwości.

Gmina Barycz przydzieleniem swem do sądu powiatowego w Tyczynie i do Starostwa Rzeszowskiego jest istotnie pokrzywdzoną; gminy zaś Babice, Bachów, Chyrzyna i t. d. leżą rzeczywiście bardzo blisko Dubiecka i zbytecznie rozległy okręg sądu powiatowego delegowanego miejskiego w Przemyśle uszczuplonym zostanie wszakże do stosownego i zupełnie odpowiedniego obszaru.

Wreszcie w ten sposób reklamacya gmin: Dubiecko, Przedmieście Dubieckie, Drohobyczka z Hutą, Sliwnica, Ruskawieś, Bachorzec, Polchowa, Podbukowina, Słonne, Sielnica, w słuszny sposób uwzględnioną będzie, gdyż wówczas te gminy w myśl §. 10 ustawy z 19. maja 1868 l. 44. Dz. u. p. przyłączone zostaną do powiatu politycznego w Przemyśle, zwłaszcza iż Wysoki Sejm w Swjej uchwale z 29. maja 1875 orzekł: iż Starostwo Przemyskie będzie w sobie obejmować trzy sądy powiatowe w Dubiecku, Przemyśle i Nizankowicach.

Wydział krajowy stawia przeto wnioski następujące:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem odwołuje się do swej uchwały z 29. maja 1875 i oświadcza c. k. Rządowi w myśl §. 2. ustawy z 11. Czerwca 1868. L. 59. Dz. u. p., tudzież w myśl ustawy z 26. kwietnia 1873 N. 62 Dz. u. p. swe zdanie:

1. iż należy utworzyć jak najrychlej nowy c. k. sąd powiatowy w Dynowie, do którego przydzielić trzeba miejscowości następujące:

Dynów, Przedmieście Dynowskie, Igioza, Łubno, Kazimirówka, Ulanica, Nozdrzec i Karolówka, Hłudno, Wara, Wesoła, Magierów, Ujazdy, Dąbrówka i Wola Starzeńska, Wola Dylęgowska recte Dylągowa, Bartkówka, Siedliska, Wołodź, Wola Wołodzka, Gdyczyna, Poremby, Huty i Jasionów, Pawłokoma, Bachórz, Harta, Lipnik i Paprocie, Chodorówka, Laskówka (z okręgu sądu powiatowego Dubieckiego), tudzież Barycz (z okręgu sądu powiatowego Tyczyńskiego), a które to miejscowości liczą w sobie ludność 19.283 mieszkańców;

2. iż przysły okręg c. k. sądu powiatowego w Dubiecku obejmować ma w sobie miejscowości następujące:

Dubiecko, Przedmieście Dubieckie (Czerwonka), Bachórzec, Drohobyczka z Hutą, Połchowa, Podbukowina, Słonne, Sliwnica dolna i górna, Ruskawieś, Sietnica recte Sielnica, Kosztowa, tudzież następujące z okręgu c. k. sądu powiatowego delegowanego miejskiego w Przemyśle wyłączają się mające miejscowości:

Babice wieś, Babice miasteczko, Bachów. Chyrzyna i Chyrzynka, Krzyweza, Wola Krzywiecka, Nienadowa, Hucisko Nienadowskie, Reczpol, Ruszelezyce, Skopów z Puczaczem i Zawadką, Średnia, a które to wszystkie wyż wyliczone miejscowości obejmują w sobie ludność 15.308 mieszkańców; —

3. iż gminę Barycz należy wyłączyć z okręgów c. k. sądu powiatowego w Tyczynie i c. k. sądu obwodowego w Rzeszowie wreszcie z obrębu c. k. wyższego sądu krajowego w Krakowie, a przydzielić do okręgu nowo utworzyć się mającego sądu powiatowego w Dynowie, tudzież do okręgu c. k. sądu obwodowego w Przemyśle i do obrębu c. k. wyższego sądu krajowego we Lwowie;

4. Sejm ponawia swoje zdanie, iż Starostwo Brzozów obejmować ma w sobie dwa sądy powiatowe w Brzozowie i Dynowie, a Starostwo w Przemyśle obejmować ma w sobie trzy sądy powiatowe, a to w Przemyśle, Dubiecku i Niżankowicach.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 30. Lipca 1878.

Marszałek krajowy:

Ludwik hr. Wodzicki w. r.

Członek Wydziału krajowego i sprawozdawca:

Walerjan Podlewski w. r.

Obliczenie ludności

- a) w nowym przyszłym sądzie powiatowym w **Dynowie**;
- b) w przyszłym okręgu c. k. sądu powiatowego w **Dubiecku**.

Obliczenie ludności według Repertoryum central

Nowy Sąd powiatowy **Dynowski** :

Gminy z ludnością	Obszary dworskie z ludnością
Dynów miasto 2.539	Dynów 126
Przedmieście Dynowskie 606	z Przedmieściem } 24
Igioza 240	Igioza 24
Łubno 1.633	— —
Kazimierówka 126	— —
Ulanica 658	Ulanica 24
Nozdrzec i Karolówka 900	Nozdrzec, Karolówka, Bartkówka i
Hłudno 1.127	Hłudno 197
Wara 706	— —
Wesoła 1.510	Wesoła i } 46
Magierów 109	Magierów } —
Ujazdy 264	— —
Dąbrówka i Wola starzeńska 278	Dąbrówka starzeńska } 93
Wola dylągowska recte Dylągowa 1.000	Dylągowa i } —
Bartkówka 660	Siedliska } —
Siedliska 367	— —
Wołodź 352	Wołodź 51
Wola Wołodźka 155	Gdyczyna —
Poremby 231	Poremby 51
Huty 307	Huty —
Jasionów 97	Jasionów —
Pawłokoma 684	— —
Bachórz 585	Bachórz 92
Harta 1.595	Harta 124
Lipnik i Paprocie 265	Lipnik i Paproć } 82
Chodorówka 249	Chodorówka, Laskówka 82
Laskówka 578	— —
Barycz 997	Barycz 6
18.418	plus + 865
+ 865	
Razem 19.283	mieszkańców.

nej c. k. komisji statystycznej Wiedeń 1874.

Przyszły okręg sądu powiatowego w Dubiecku :

Gminy z ludnością		Obszary dworskie z ludnością		
Dubiecko	1.272	Dubiecko	51	
Przedmieście Dubieckie vel Czerwonka	584	Przedmieście Dubieckie	43	
Bachórzec	914	Bachorzec	76	
Drohobyczka	386	Drohobyczka	26	
z Hutą Drohobyczką	657	Huta Drohobyczka	8	
Połchowa	211	Połchowa	4	
Podbukowina	146	Podbukowina	74	
Słonne	181	Słonne	22	
Sliwnica dolna i górna	623	Sliwnica	60	
Ruskawieś	565	Ruskawieś	26	
Sietnica recte Sielnica	657	Sielnica	26	
Kosztowa	695	Kosztowa	82	
Ze sądu powiatowego delegowa- nego miejskiego w Przemyslu	Babice wieś	271	—	
	Babice miasteczko	360	—	
	Bachów	1.158	Bachów	34
	Chyrzyna i)	346	Chyrzyna	3
	Chyrzynka)	75	—	
	Krzyweza	821	Krzyweza	47
	Wola Krzywiecka	569	Wola Krzywiecka	28
	Nienadowa	1.608	Nienadowa	44
	Hucisko nienadowskie	545	Hucisko	12
	Reczpol	484	Reczpol	14
	Ruszelezyce	483	Ruszelezyce	30
	Skopów z Puczaczem i Zawadką	562	—	
	Średnia	416	Średnia	9
		<u>14.589</u>		plus <u>+</u> 719
		+ 719		
Razem	<u>15.308</u> mieszkańców			

Statystyka woj. c. k. powiatu w. Hrubieszka

Liczba ludności		Liczba gospodarstw	
W 1870	W 1874	W 1870	W 1874
1000	1050	100	105
2000	2100	200	210
3000	3150	300	315
4000	4200	400	420
5000	5250	500	525
6000	6300	600	630
7000	7350	700	735
8000	8400	800	840
9000	9450	900	945
10000	10500	1000	1050
11000	11550	1100	1155
12000	12600	1200	1260
13000	13650	1300	1365
14000	14700	1400	1470
15000	15750	1500	1575
16000	16800	1600	1680
17000	17850	1700	1785
18000	18900	1800	1890
19000	19950	1900	1995
20000	21000	2000	2100

Z drukarni A. Waydowicz (pt. Poremby) Lwów, Rynek 1. 9.